

פרק רביעי

השמדת היהודים כתנאי־מוקדם לסדר־עולם נאצי

א. רעיון ההשמדה

מארגנה הראשי של הנאציות הציב עוד בראשית דרכו במלוא הבהירות והעקביות את הדילמה: יהדות או נאציות. הרוח היהודי הוא האנטי־טזה של הדוקטרינה הנאצית, הסביר, והכרעת הרוח היהודי היא איפוא תנאי־מוקדם להשתלטותה של הנאציות ולהבטחת נצחיותו של המשטר הנאצי. ומאחר שלמנהיגי הנאציות קסם מהרגע הראשון להופעתו על הבימה חלום שלטון־עולמי מוחלט ומלא, נתבשלה במוחו עוד מראשית פעולתו ההחלטה להעביר מן העולם אחת ולתמיד את היהודים. וזהו גם אַקורד־הסיום של „מיין קאמפף“: „המדינה אשר בתקופה של הרעלת־הגזעים היא מקדישה את כוחותיה לטיפול המעולה שביסודות הגזעיים הנמצאים בתוכה, היה תהיה באחד הימים לאדון כל הארץ“¹.

המטרה הוצבה איפוא ברורות: „אדון כל הארץ“, ואף הדרך אל זו צוינה במלוא הבהירות: „טיפול הגזעניות“. וההכרה היסודית, כי „טיפול המעולה שביסודות הגזעיים“ פירושו מלחמה ללא רחמים ביהדות — הוסברה בצורה חד־משמעית על גבי מאות עמודיו של ספר־אָרס זה.

הנאציות דגלה איפוא ברעיון של גזע־אדונים, וגזע אדונים, הסבירה, הם — כל בני האומה הגרמנית. בעזרתן של סיסמאות אלה משכה ברשתה את כל השכבות הסוציאליות וליכדה אותן להסתערות מאוחדת, למסע־כיבוש רב־תנופה לאָרכם ולרחבם של אירופה ושל העולם כֻּלּוֹ. „האמן לי, שכל הנציונאלי־סוציאליזם לא היה שווה כלום, אילו הצטמצם בגרמניה בלבד, בלי לקבוע, לפחות לתקופת אלף עד אלפיים שנה, את שלטונו של הגזע המעולה

¹ Mein Kampf, München, 1933.

על העולם כולו".² דברים אלה השמיע היטלר עוד בשנת 1930 באזני עוזרו הראשי אותם הימים, אוטו שטראסר. ולהרמן ראושנינג פירט ביתר דיוק עם מי, בעצם, עליו להיאבק על שלטון עולמי זה: „המלחמה על השלטון בעולם נערכת רק בין שני המחנות האלה בלבד — בין הגרמנים ובין היהודים. כל השאר אינו אלא מראית־עין כוזבת. מאחורי אנגליה עומד ישראל, וכן מאחורי צרפת ומאחורי ארצות־הברית של אמריקה. אילו גם גירשנו את היהודי מגרמניה, הרי הוסיף עוד להיות אויבנו במלוא העולם".³ נעימה זו על השלטון היהודי העולמי, עברה כחוט־השני בכל האידיאולוגיה הנאצית. והיו תעמלנים נאצים שהגדירו בפשטות גמורה, כי „ארצות־הברית, אנגליה, רוסיה קסובייטית וצרפת הן רק דומיניונים של היהודי".⁴

מקביעת־דברים זה, שהיהודי, ורק היהודי, הנו האויב העולמי של הנאציות, אפס צעד אחד, ישר ועקבי לרעיון השמדת היהודים. כי הרי הנאציות על „מוסר האדונים" שלה, לא רק התירה, אלא גם חייבה להשמיד השמדה מוחלטת כל אויב ויריב. „האינסטינקט הטבעי מצווה על כל בריה לא רק לנצח את אויבה, כי אם גם להשמידו" — הורה היטלר. — „לפנים היתה למנצח הזכות הגמורה להשמיד שבטים שלמים, עמים שלמים".⁵ צו זה, לחסל את האויב המנוצח ואף כל חלש ונכשל, שמר וקיים את המשטר הנאצי. את הצו „לא תרצח" של תורת משה הרי שללה התורה הנאצית לחלוטין, ומעשה־הרצח כשלעצמו לא היה בו איפוא משום חטא כלי־עיקר. לשם טיפוחו של הגזע הגרמני ושיפורו הביאולוגי, ציווה המשטר הנאצי לרצוח נגועי מחלות תורשתיות מסויימות גם מבין האוכלוסיה הגרמנית עצמה, ובהתאם לשיטותיה של המלחמה הטוטאלית כיוונה הממשלה הנאצית את כלי־המלחמה הקטלניים ביותר נגד האוכלוסיה האזרחית הבלתי־מוגנת במדינות שסירבו להשתעבד לה. ומאחר ש„היהודי הוא האויב מספר א' של הנאציות", הותר דמה של האוכלוסיה היהודית כולה, מנער ועד זקן, טף ונשים, עולל ויונק, וכה דברי הרייכס־מיניסטר גבלס במאמר שנתפרסם בעתונה הרשמי של הממשלה הגרמנית „דאָס רייך": „יהדות אירופה גוועה ומתה על פי חוקיה היא: עין

² Strasser: Ministersessel oder Revolution?

³ שיחות עם היטלר, ע' 205.

⁴ עמ' 15, Hinkel: Judenviertel Europas, Berlin, 1939.

⁵ שיחות עם היטלר, ע' 114.

תחת עין, שן תחת שן. — מוצאם וגזעם של היהודים עושים אותם כולם לקשר בין־לאומי נגד גרמניה הנאצית".⁶

אכן, גם בנקודה מכרעת זו, בביסוסו של רעיון־ההשמדה, לא חידשה הנאציות ולא כלום. כל חידושה היה, שהיא ניגשה בריש גלי ובהחלטיות מלאה להגשים את הרעיון, שקיבלה אותו מגדולי המסיתים האנטישמיים בגרמניה, שקידמה. ראשון הביע רעיון זה בפרהסיה פאול לה־גאָרד, שסאי אנטישמי מפורסם עוד מהמאה הקודמת. עוד בשנת 1885 כתב לה־גאָרד זה ב"כתבים הגרמניים" שלו על היהודים: עם דרנים (טריכינאן) ועם חידקי מחלות אין מנהלים משא־ומתן. גם אין, מחנכים' דרנים וחידקי מחלות, אלא משמידים אותם בכל המהירות, ועד כמה שאפשר — השמדה יסודית"; "זה שנים אני משוכנע, כי היהודים שהשתקעו בעולם התרבותי הנוצרי־גרמני הם נושאי מחלת־הסרטן בכל מערכת חיינו".⁷

שסאי זה הוא לדברי האידיאלוג הנאצי הראשי, רוזנברג, אחד מנביאי השקפת־העולם החדשה וממניחי יסודותיה של המדינה הנאצית.⁸ ואולם, "נביא" זה לא היה יחיד. ריכארד וואַגנר ראה ביהודי את "הרוח־הרעה המובהקת בתהליך התנוונותה של האנושות", ותיאודור מומסן, ההיסטוריון הגרמני המפורסם, ראה ביהדות את "פאָרמאַנט הרקבון", ועל שניהם הסתמכה התע־מולה הנאצית.⁹ גם האַנס בליהאַר, מהאנטישמיים המתונים, כביכול, קבע: " ... לכן חולה כל יהודי בעצם מהותו. דבר זה אינו מצוי בשום עם אחר. עם שרווחות בו מחלות מידבקות, אין חולים בו אלא יחידים המורשישים את המחלה אלו לאלו, ואולם עם זה לקה עצם מהותו וגו'"¹⁰.

ואם אמנם כל אלה לא ביטאו בפה מלא את המלה "השמדה", כל־גאָרד, הרי ביססו גם הם את הנחיצות באמצעים ראדיקאליים ודראַסטיים ביותר נגד "הסכנה היהודית", וחוללו את רעיון השמדת היהודים, שהונח בעצם יסודה של האידיאלוגיה הנאצית הלכה למעשה.

⁶ Das Reich, Berlin, 16 November 1941.

⁷ עמ' 30 Esser: Jüdische Weltpest.

⁸ עמ' 288 Rosenberg: Blut und Ehre.

⁹ עמ' 9 Göbbels: Rassenfrage und Weltpropaganda.

¹⁰ עמ' 19 Secessio Judaica.

ב. התעמולה להשמדה

התעמולה האנטישמית של המשטר הנאצי, אשר לשירותה נוצלו כל הישגי הטכניקה והציביליזציה המתאימים, — העתונות, הספרות, העתונות המצויירת, הראדיו, הפילם, תערוכות פומביות וכו' וכו', — הצטיינה מתחילתה בהסתתה הגלויה והישירה לרצח היהודים, להשמדתם. בטרם הופיעה הנאציות היו האנטישמיים בעמים שונים ובמדינות שונות יוצאים בסיסמאות: „הלאה יהודים“, „בוז ליהודים“, „יהודים לארץ־ישראל“. הסיסמה הפופולארית של האנטישמים הפולנים היתה: „Precz Zydami!“¹¹ ואילו הנאציות פתחה מיד בסיסמה: „Deutschland erwache, Juda verrecke!“¹² סיסמה זאת הופיעה על קירות הבתים, בעתונות, בכרוזים, בשעת הפגנות המוניות — „מות ליהודים“. אותה הסתה פראית וצמאת דם נקבעה גם בהימנון הנאצי הרשמי, ב„שיר הורסט ווסל“, שהיה מקודש על התנועה הנאצית ועל המדינה הגרמנית כולה:

„כאשר דם היהודים ניתז מעל הסכין / טוב לנו כפליים“.

כך היו מבטיחים הנאצים, ונשבעים בהימנון שלהם, כך היה שר ונשבע הנוער הגרמני כולה, שחונך על ברכי התורה הנאצית. שתי מטרות צמודות ומשולבות: תקומת גרמניה — על־ידי השמדת היהודים, נצחון הנאציות — על־ידי שפיכת דם היהודים. את העמדה המרכזית בתעמולת ההשמדה היה תופס שנים על שנים העתון הנאצי המיוחד למלחמה ביהודים „שטירמר“, שהוצא על־ידי ידו ואיש־אמוניו של היטלר, יו ל י ו ס ש ט ר י י כ ר. עתון שבועי זה, שתפוצתו הגיעה בגרמניה הנאצית עד לחצי מיליון טפסים¹³, היה עשוי כולה, על מאמריו, על צילומיו וציוריו, רעל אנטישמי מהסוג השפל והמסוכן ביותר. עתון זה היה הפופולארי ביותר בגרמניה הנאצית. כל פקיד המפלגה הנאצית היה חייב לחתום עליו, ברחובות הערים ובכל כפר הוצג לראווה בדוכני־תעמולה מיוחדים, ובמצוות הממשלה הוכנס גם כמכשיר חינוכי לכל בתי־הספר. על אפיו של עתון־הסתה זה, ניתן לעמוד מתוך הקטעים הבאים.

¹¹ „הלאה יהודים!“

¹² „גרמניה התעוררי, יהודה תכלי!“

¹³ עמ' 5, Was soll mit den Juden geschehen? Paris, 1936.

„מי הוא היהודי?“, — שואל ה„שטירמר“, ועונה: — „הנוכל העולמי הוא היהודי. הולך וקרב היום, בו תשפוטנה אומות העולם את הנוכל העולמי היהודי, יום זה יגול מעל העולם את המעמסה הרובצת עליו זה אלפי שנים“.¹⁴ ומה בין גרמנים ליהודים? „ההבדל בין גרמנים ובין יהודים אינו הבדל שבין עם לעם בלבד, כי אם הבדל שבין יושר לתרמית, בין עם יוצר לבין אספסוף של רמאים. אין אנו יכולים איפוא, לדאבוננו, לכבד את מהותו ואת חייו של העם היהודי, ולפיכך אין פסק־הדין יכול להיות אלא: תלו את הרמאים או הגלו אותם“.¹⁵ — „היהודי הוא פושע מטבע־ברייטו. פושעים מלידה מפרידים מעל החברה האנושית, כולאים אותם בבתי־מרדות, עורפים אותם, מושיבים אותם על הכסא החשמלי“.¹⁶

הנה, עד כמה פשוטה וברורה היתה הדרך לפתרון הבעיה היהודית לפי ה„שטירמר“. גם דרך־ההוכחה שלו היתה פשוטה, קלה ונוחה. היטלר עצמו — מעיד ראושנינג בספרו — היה מתמוגג ממש מקריאת ה„שטירמר“ ומביע את התפעלותו.¹⁷

כל עלילה שהעלילו בזמן מן הזמנים על היהודים הועתקה על־ידי ה„שטירמר“ והובאה בתוספת רשימות וקאריקטורות חדישות, מעשה־ידיהם של ציירים גרמניים מודרניים. ה„שטירמר“ הקדיש גליון מיוחד לענין עלילת־דם ישן־נושן. מאות־אלפים טפסים של גליון זה, אשר הוכתר בשם „תכנית־הרצח היהודית נגד האנושות הלא־יהודית“, נפוצו בגרמניה. הנה קטע מהמאמר הראשי „עם המרצחים“ של גליון זה: „מי שיודע, מהי האשמה האיומה, בה מאשימים מאז ומעולם את היהודים, ראה יראה את העם הזה באור אחר. לא רק עם מוזר ומשונה יראה, אלא גם עם פושעים, רוצחים ושדים בצורת בני־אדם, ושנאה וועם שבקדושה יגברו בו על עם זה. — החשד הרובץ על היהודים הוא — חשד של רצח. מאשימים אותם שהם מפתים ילדים ומבוגרים שאינם־יהודים לבוא אליהם, שוחטים אותם וממציים את דמם. מאשימים אותם שהם משתמשים בדם זה באפיית מצות ובמעשי־כישופים שונים. מאשימים אותם שהם מענים עינויים איומים את קרבנותיהם, ביחוד את הילדים —“.¹⁸

¹⁴ Der Stürmer, 1934, Nr. 23.

¹⁵ שם, 9 מרץ 1934. ¹⁶ שם, 23 מרץ 1934.

¹⁷ שיחות עם היטלר, ע' 56.

¹⁸ Der Stürmer; Sonder-Nummer, Mai 1934.

אמנם אז, בתקופה הראשונה להתבססותו של המשטר הנאצי, כאשר הדיפלומטיה הגרמנית ראתה עוד לטוב לה להתייצב לפני העולם בכסיות־משי של רודפ־י־שלום, היה גם המסע האכזרי נגד יהדות גרמניה נעשה תוך ריסון תאוות־הרצח, ולפיכך לא עמדו רבים על תכליתה של תעמולת־הזוועה. הרבה אישים לא־יהודים רמי־מעלה, וגם יהודים לא־מעטים, היו נוטים אז לזלזל בעצמת השפעתו של עלון־השיסוי, וראו בכל עצם הופעתו קאפריסה אישית, מעשה־קונדס, של אחד מטורף, מנוגע בתסביך היהודי, אשר גם השלטון הנאצי העליון אינו מתייחס אליו ברצינות. ואולם אחר־כך ראו בעליל, כי רעל־המוות, שפעע בין שורות ה„שטירמר“, הוא שחלחל בתוך הנאציות כולה. ה„שטירמר“ הוא שביטא במלוא הנאמנות את מגמותיו של המשטר הנאצי. חלום מרחץ־הדמים למיליוני יהודים לא היה רק בנפשו של אחד סאדיסטן יוצא־דופן מהמנהיגות הנאצית, כי אם היה מפרנס גם את דמיונו של גדול המנהיגים הנאצים מראשית צעדיו. חלום־טורפים זה הוא שהלהיב על־ידי חינוך שיטתי ותעמולה מתמדת את דמיונם של מיליוני הנאצים הנאמנים, מראשי הפלוגות של ה.ס.ס. ועד הזאטוטים הגרמנים משורות ה„נוער ההיטלרי“, שתפקידם במסע־ההשמדה היה ציד היהודים, הנמלטים ממלכדות ההרג.

ראושנינג מעיד, כי ה„שטירמר“ היה העתון היחידי שהיטלר עקב אחריו מתוך מתיחות־נפש וקרא כל גליון וגליון שלו בעיון רב, „למן השורה הראשונה ועד האחרונה“.¹⁹ ואמנם לא פעם נתבלט, עד כמה קרובים שנים אלה, היטלר ושטרייכר, קירבת־נפש. כמה ביטויים של דופי נגד היהודים שאב ה„שטירמר“ ישד מתוך „מיין קאמפף“. הרי ממציאאה של אימרת־השיסוי: „בלוט־יודן“ („יהודי הדם“, כלומר רוצחים יהודים) הוא היטלר עצמו.²⁰ שטרייכר היה מתבל את מרקחותיו האנטישמיות בציטטות של היטלר, והיטלר היה מביע עם כל הזדמנות את אמונו ללא גבול בשטרייכר. בכל הפגנות־הפאר של הנאציות, שמקומן היתה נירנברג, בירתו של שטרייכר, המושל העליון במחוז פראנקוניה, היו שני הידידים האלה מופיעים תמיד שלובי־

¹⁹ שיחות עם היטלר, ע' 205.

²⁰ עמ' 358 Mein Kampf.

יד. גבלס, שר־התעמולה הנאצי, מתאר ביומנו מתקופת עליית הנאצים לשלטון, כיצד מסר היטלר לידיו של שטרייכר את ארגון החרם על היהודים ביום 1 באפריל 1933.²¹ ביום 11 באפריל 1935 חגגה המפלגה הנאצית את יום־הולדתו של שטרייכר, והיטלר עצמו יצא בנאום לכבוד המאורע ואמר, כי הוא „רואה בשטרייכר חבר, אשר לא יהסס לעולם, אשר בכל מצב יעמיד את עצמו לשירות ללא כל פקפוק“. אותה שנה זכה שטרייכר לאות־הצטיינות בלתי־רגיל. לפי פקודתו האישית של היטלר נבחר שטרייכר לחבר־כבוד באקדמית המשפט הגרמני, „כאות־הכרה על שירותיו הטובים ועל השתתפותו הנאמנה בחידוש המשפט הגרמני“.²²

אכן, התפתחות המאורעות אישרה והצדיקה את־כך לחלוטין בחירה סימלית זו: זולל־היהודים המטורף נושא אות־הכבוד של המשפט הגרמני! מסית ראשי זה לשפיכת־דמים השתדל עוד מראשית צעדיה של המהפכה הנאצית לגרות את הצמאון לדם יהודים, ביחוד בבני הנוער הגרמני, שגדל והתבגר בסערת המהפכה. הדור הצעיר הגרמני שעמד כצבא־הסתערות בחזית המלחמה ביהודים, החיילים הצעירים, הנאצים האדוקים, שגילו טירוף סאדיסטי איום בפגישות עם היהודים, היו כולם פרי החינוך האנטישמי בבתי־הספר הגרמניים. בהוצאת ה„שטירמר“ הופיע עוד בשנת 1937 ספר־מדריך בענין „הבעיה היהודית בשיטת החינוך“. לפי הוראות הספר הזה חייב כל תלמיד בבית־ספר להכין חוברת־לימוד מיוחדת למקצוע הלימוד האנטישמי, בשם „יודן מאַרק־האַפט“. כל מורה גרמני היה חייב להמציא לתלמידים חומר ציורי־היתולי מתאים על היהודים. ואף בעית ה„ראַ־סאַנשאַנדה“ („חילול הגזע על־ידי היהודים“), שימשה חומר לימוד לילדים. במדריך חינוכי זה ניתנו רישומים של תלמידי בתי־הספר בגרמניה, המתארים התנפלות יהודים על נערות גרמניות וכדומה. ספר־עזר נאצי אחר ללימוד האנטישמיות בשם „שאלת היהודים — כחומר וכנושא בבית־הספר“ הציג כמה קטעים נבחרים מה„שטירמר“ כחומר חינוכי לדוגמא. בספר זה הוגדרה ברור וגלוי המגמה העיקרית בחינוך הנאצי — השמדת היהודים. לאחר שהוא מסביר כי גרמניה היא הלוחמת היחידה בשלטון היהודי העולמי, הוא מסיק:

²¹ עמ' 288 Göbbels: Vom Kaiserhof zur Reichskanzlei,

²² עמ' 105 Stein: Adolf Hitler;

„מכאן השנאה ומכאן העדר מידת הרחמים במאבק והעדר כל היסוסים בבחירת האמצעים; זהו מאבק גזעי ביולוגי לחיים ולמוות גם לגרמניה וגם ליהודים“.²²

זו היתה איפוא תכליתו העיקרית של החינוך הנאצי: לעורר את הנוער ל„מלחמה גזעית ביולוגית ביהודים, למלחמה לחיים ולמוות“. עם זאת השתדל המשטר הנאצי, כי הצד השני, היהודים, לא יעמוד בעוד מועד על תכלית המאבק, ובד בבד עם תעמולת־ההשמדה אירגן את מעשה ההסוואה הערמומית.

ג. התחיקה הגזעית כהסוואה לשאיפת ההשמדה

בעוד הנאציות משחזו את סכיניה לטבח היהודים ומחנכת לכך בשיטתיות את כל הסרים למשמעתה, היה המשטר הנאצי משתדל להערים על הדבר, להסוותו. ואמצעי ההסוואה שימשה אותה תחיקה גזעית עצמה שהנאציות הכריזה עליה בריש גלי. התחיקה הגזעית, שבאה להפריד בין יהודים ובין לא־יהודים, הוצגה כפתרון מוחלט וסופי לבעיה היהודית. הנעימה היסודית בכל ההסברה הרשמית לחוקי־נירנברג משנת 1935 על ביטול הזכויות האזרחיות של היהודים בגרמניה ועל „הגנת הדם הגרמני והכבוד הגרמני“ היתה: „אנו, הנאצים, איננו רוצים בפוגרומים ובהתפרצויות־זעם נגד היהודים. אנו נפתור את הבעיה היהודית בצורה חוקית מסודרת, ומתוך יחס סביל ליהודים. עליהם יהיה רק לסגת ולהצטמצם בתוך תחומי־מחיה מוגבלים שלהם“.

היטלר עצמו הדגיש את הדבר בנאו־הלווי החגיגי להכרזת התחיקה הגזעית שנשא ביום 15 בספטמבר 1935: „הרעיון המנחה כאן את ממשלת גרמניה הוא: אולי עוד אפשר ליצור בדרך פתרון חד־פעמי, על יסוד החוק האזרחי, שטח, שבו יוכל העם הגרמני לקבוע לעם היהודי יחס שאפשר לשאתו“.²³ ושר־התעמולה, גבלס, ניסה להוכיח, כי הפעולה החוקית נגד היהודים אינה אלא לטוב להם, וגם התריע על תלונותיהם ועל היותם כפויי־טובה: „בחוק־לארץ מותחים ביקורת קשה, וברובה בלתי־צודקת, על החוקים שנקבעו בשטח זה ע״י ממשלת המהפכה הנציונאל־סוציאליסטית, ובראש המערכה נגדם מתייצבת היהדות הבין־לאומית. והרי אין לשכוח, כי הסדרת

²² עמ' 58 Dober: Die Judenfrage,

²³ Völkischer Beobachter, Berlin, 16.9.1935

השאלה היהודית באורח חוקי היתה הדרך הלויאלית ביותר. שמה סבורים הם כי הממשלה היתה צריכה להניח זאת לעם, כפי שמחייב העיקרון היסודי של הדימוקרטיה?²⁴ ומיניסטר־הפנים של גרמניה הנאצית, פריק, הרצה לפני באי־כוח מדינות־החוץ בגרמניה על נושא זה בזו הלשון: „גם בארצות אחרות ניכרת היתה לעתים השאיפה להגיע לתוצאה שאליה הגיעו בגרמניה. שאיפה זו גם התגשמה בחוֹל“, ובלי הטריח כלל את המחוקק. היהודים ובני עמים וגזעים אחרים סולקו ממשרות ממשלתיות, או לא הורשו לתפוס, כדרך שהורשו בגרמניה מאז נובמבר 1918, — בגרמניה, ארץ החוק והמשפט, היתה אפשרית רק דרך החוק.”²⁵

בדרך־הסברה זו הלכה כל התעמולה הגזענית המסועפת מאוד. בפרסום רשמי של ה„משרד הגזע־מדיני“ בשם „הסעיף הארי — מדוע?“ נאמר: „נקודת־המוצא של כל הדיונים היא הכרתה המדעית של העובדה, כי היהודי שונה מהגרמני. הנחה זו, אין בה משום התיירות והתנשאות כל־עיקר, אלא — התאמה למציאות הממשית. השאלה היהודית היא לנו שאלת יחסים שבין עם לעם.”²⁶

גם בפירוש הרשמי שניתן לחוקי־הגזע של נירנברג באוסף החוקים והפקודות של ההוצאה־לפועל, נאמר מפורש, כי מגמתה של התחיקה אינה, תלילה, הסתה גזעית. מפייהם של פרשנים משפטיים מוסמכים בממשלה הגרמנית, השמיעה הנאציות, כי הניתוח המכאיב הזה של ההפרדה הגזעית עשוי להשכיח יחסים תקינים בין העם הגרמני ובין היהודים: „גרמניה דוחקת כיום את היהודים, בתוקף כפיית החוק, לתוך מסגרת־חיים שלהם בכל השטחים שאפשר להעלות על הדעת, כלומר גרמניה מגשימה את הדיסימ־לאציה. — ומתוך כך תיעלם השנאה הגזעית ובשני המחנות תבוא בהדרגה ההכרה הבריאה וחסרת־הרגשות של זרות הדדית. רק הכרזה ברורה וקרה זו, עשויה ליצור אפשרות כלשהי של שותפות־חיים לשני העמים, בתחום המדינה. עד שיגליד חתך־הניתוח הקשה, שהגשים לחלוטין את הבידוד, תעבור עוד תקופה מסויימת, ואולם בכך יושם קץ לאותה התבוללות העם

²⁴ עמ' 8 Rassenfrage und Weltpropaganda,

²⁵ עמ' 121 Der gelbe Fleck, Paris, 1936,

²⁶ עמ' 12 Warum Arierparagraph? Berlin, 1935,

היהודי, שהיתה למקור סכנה לעם הגרמני, והדורות הבאים יודו לנו על זאת".²⁷

ברוח זו התנהלה באותה תקופה התעמולה הנאצית הרשמית. תחיקת־נירנברג, שהעמידה למעשה את היהודים מחוץ לחוק, הוצגה — כהגנת החוק על היהודים. מפי דוברי הממשלה הגרמנית שמענו: „הבידוד מטעם החוק הוא ליהודי גרמניה — הגנה על־ידי החוק. להבא יוכלו לחיות כרוחם בתוך המדינה הגרמנית בגבולות שהוצבו להם”.²⁸

וכל זה לא היה אלא מעשה תרמית ואונאה. כל זה לא בא אלא לסנוור את עיני העולם הגדול, ובמיוחד את עיני היהודים המותקפים. פעולת ההשקטה וההרדמה תוכנה על־ידי המשטר הנאצי כדי לכסות על ההכנות המרחיקות לכת למעשה השמדת היהודים. וכל אלה חניכי הנאציות, כגדולים כקטנים, למדו להבחין בין להטוטי התעמולה, שנעשו לצרכי הסוואה, ובין השאיפות הנכונות. כי שני פרצופים היו לה, לתעמולה הנאצית — פרצוף כלפי חוץ ופרצוף כלפי פנים. את הדוגמא הבולטת ביותר נתן גבלס עצמו, ראש התעמולה הנאצית מראשית הופעתה ועד רידתה. בפרסום שלו „השאלה הגזעית והתעמולה העולמית”, שהיה מיועד כלפי חוץ, דיבר בטון שקט ומשקיט כזה: „גם עוול קל שבקלים לא נעשה ליהודי בגרמניה ללא סיבה. החרם שהטלנו לא היה אלא מעשה התגוננות מוצדקת, וגם זה הוגשם, כפי שהעולם הוכרח להודות, תוך משמעת למופת, בלי טירור ובלי שפיכת־דמים”.²⁹ ואילו בחוברת שלו „הנאצי־סוצי”, שנכתבה לצרכי התעמולה הפנימית ונפוצה בגרמניה במאות אלפי טפסים, הפריח סיסמה כזו: „מובן, שגם היהודי הוא אדם. — אך הרי גם הפרעוש הוא בעל־חיים, אלא שאין הוא בעל־חיים נעים... כלפי עצמנו וכלפי מצפוננו מוטלת עלינו החובה — לחסל את הסכנה הנשקפת ממנו”.³⁰

וסיסמתו זו של גבלס על „היהודים כפרעושים וככנינים”, אשר התירה מבחינה עקרונית את דם־היהודים וקבעה במלוא העקביות את הצו להשמדת היהודים, היכתה שרשים עמוקים במוחותיהם של הגרמנים ונקלטה בקלות

Die Nürnberger Gesetze, Berlin, 1936. ²⁷

שם, עמ' 18. ²⁸

Rassenfrage und Weltpropaganda, 12 עמ' ²⁹

Der Nazi-Sozi, 12 עמ' ³⁰

בנפש הנוער הגרמני. על מידת חדירתה של סיסמה זו בנפש הדור הצעיר בגרמניה יעיד מכתב־גלוי של ילדה גרמנית למערכת ה„שטירמר“:

„שטירמר היקר!

„גאולייטר שטרייכר כה הרבה לספר לנו על היהודים, שאנו שונאים אותם בכל לבנו. כתבנו בבית־הספר מאמר בשם: „היהודים הם אסוננו, והנני מבקשת שה„שטירמר“ ידפיס את מאמרי. לרוע המזל יש רבים האומרים: גם היהודים הם יצורי האלוהים, לכן עליכם לכבד גם אותם. אך אנו אומרים: הרי גם הכינים בעלי־חיים הן, ואף־על־פי־כן אנו משמידים אותן.“³¹

ד. מזימות ההשמדה הטוטאלית

לפי ההסברה הנאצית הרשמית נלחם המשטר הנאצי רק ביהודי גרמניה בלבד. על כל פניותיהם ומחאותיהם של גורמי־חוץ, היתה בפי מנהיגיה תשובה שיגרתית: „ענין יחסינו עם היהודים הוא בעיה גרמנית פנימית, חשבון המדינה עם חוג מסויים של אזרחיה, תושבי ארצה, ולפיכך לא נסכים לשום ויכוח על נושא זה, שכן בכך תיפגע סוברניות ארצנו.“ ואמנם באופן רשמי השתדל השלטון הנאצי להעמיד פנים כאילו אינו מתכוון אלא לפתור את הבעיה היהודית בתחומיו הוא, בתוך גרמניה בלבד.

ה„פלקישר ביאובאָכטר“, בטאונו המרכזי של המשטר הנאצי, הצהיר: „כל ההצעות שתכליתן ליצור מצב־קבע, הסדר־קבע ליהודים בגרמניה, אין בהן כדי לפתור את הבעיה היהודית, מאחר — שאינן מרחיקות את היהודים מגרמניה. והרי זה העיקר... עלינו לבנות את מדינתנו בלי יהודים. הם יכולים להישאר בה רק כזרים חסרי אזרחות, ללא כל עמדה חוקית משפטית קבועה. רק בדרך זו ייאלץ היהודי הנצחי לתפוס בפעם האחרונה את מקל נדודיו.“³² ואכן, בתקופה הראשונה היה דומה, כי הנאציות עקיבה תביעתה — „היהודים ממנו והלאה.“ היא נתנה ליהודים לצאת מגרמניה, וגם אירגנה את יציאתם: עזרה בהסדרת ההגירה ההמונית של היהודים,

Der Stürmer, 1935, Nr. 2. ³¹

Völkischer Beobachter, 26.6.1933. ³²

הקילה בהרבה על המועמדים להגירה, ופרק זמן מסויים גם היתה משחררת לשם זה אסירים ממחנות-ריכוז. יציאת היהודים מגרמניה הגיעה תחת השלטון הנאצי לממדים ניכרים למדי. התוצאה הישירה מעובדה זו היתה צריכה, לכאורה, להיות, התרת המתיחות האנטישמית מיום ליום והחלשת הפעולה נגד היהודים. ואולם התפתחות המאורעות הראתה את ההיפך מזה. היא הראתה כי כל הצהרותיה של הנאציות, שיש לה חשבון רק עם יהודי גרמניה בלבד, לא היו אלא אחיזת-עינים. כשם שכל הכרזות-השלום של המשטר הנאצי וכל הצהרותיו כי שאיפות השתלטותו צנועות ומצומצמות, לא היו אלא מסווה להכנת מסע-ההסתערות על העולם, כן היו גם הכרזותיו והצהרותיו על יחסו ליהודים. לאמיתו של הדבר, ראתה הנאציות אויב מסוכן בכל יהודי ויהודי באשר הוא שם, ומראשיתה תיכנה תכנית השמדה ביהדות העולם כולו.

וגם כאן אנו מוצאים את שרשי התכנית בהיטלר. עוד בראשית דרכו הוא קורא ליהודי „אויב העולם“. הוא מכוון את הסתתו הארסית כנגד כל היהודים באשר הם שם, ושואף למשוך למסע-ההשמדה נגד יהדות העולם, את החוגים האנטישמיים בכל הארצות. מנהיג הנאציות ואויבה המסוכן של האנושות השתדל להופיע כדואג לגורלן של כל אומות העולם, הנתונות ב„עול השעבוד היהודי“: „אם ינצח היהודי את אומות העולם בעזרת האני-מאמין המרכסיסטי שלו, יהיה הכתר שלו זר-המוות של האנושות, וכוכב-לכת זה יהיה משוטט בחלל ריק מאדם כמו לפני מיליוני שנים“.³³

ועוד אז הוא רואה את תפקידה העיקרי של הנאציות — במלחמה ביהדות העולם: „שוב הוטל על התנועה הנציונאל-סוציאליסטית למלא תפקיד כביר ביותר: עליה לפקוח את עיניו של העם על האומות הזרות ולהזכיר ולחזור ולהזכיר את אויבו האמיתי של עולמנו. במקום אשר נשנא עמים אריים, שסוף-סוף הרי אנו קשורים בהם קשר של שותפות-הדם ושותפות התרבות, אם אמנם בכל שאר הדברים נהיה שונים מהם, נשנא ונסגיר לזעם הכללי את אויבה של האנושות, שחולל את כל הרעה“.³⁴

³³ עמ' 69 Mein Kampf.

³⁴ שם, ע' 725.

הכרה זו השליטה הנאציות במוחותיהם של הגרמנים. שתי השאיפות: השאיפה להשתלטות עולמית והשאיפה להשמדה טוטלית של היהודים, באו כאחת. עם התגשמות הסעיפים הראשונים בתכנית ההשתלטות הלכה והתלבטה יותר ויותר התכנית להשמדת היהודים באשר הם שם.

בשנת 1939, כאשר המשטר הנאצי התפשט על כל אזורי „גרמניה רבתי“ — על אוסטריה, על חבל הסודאטים ועל שטחי הפרוטקטוראט הצ'כי, והנאציות עמדה מוכנה להסתערות מכרעת על שלטון העולם, כבר הופיעו דוברי הנאציות בגלוי בסיממת המלחמה ביהדות העולם. הנס היינקל, אחד המומחים הנאצים לבעיה היהודית ומפקח עליון על החיים התרבותיים של יהדות גרמניה, קבע בספרו „רובע־היהודים באירופה“: „לפנינו, הנאצים, תעמוד הבעיה היהודית תמיד, גם לאחר שבגרמניה־רבתי שלנו תיפתר פתרון מלא“. הבעיה היהודית תהא מעסיקה את הנאציות „כל עוד במקום שהוא בעולם ימצאו באי־כוח הגזע הזה“.³⁵ והרמן אַססֶאָר, תעמלן נאצי מצורסם, יד ימינו של היטלר בתקופה הראשונה ליסוד המפלגה הנאצית, הקדיש לנושא זה ספר מיוחד בשם: „מגפת־העולם היהודית“, בו תוארה מלחמת הנאצים ביהודים כ„נקודת־מפנה בתולדות האנושות“, והיטלר כמסית העולמי ביהודים: — „אדולף היטלר הוציא את היהודים בגרמניה הגדולה, שהוקמה על ידו, מהחיים הציבוריים לגמרי, ובזאת פתח תקופה חדשה בחיי האנושות. אמנם הוצאת היהודים מהמדיניות ומהכלכלה, מהאמנות ומהתרבות, מהמחקר ומהמדע, מהאספורט ומהחברה עדיין לא נעשתה במידה מספקת; עדיין מנגע הדבר היהודי כמעט את כל שאר העולם“.

ואולם דבר אחד כבר השיג אדולף היטלר: „כל עמי התרבות מטפלים היום ביהודים כבדרנים ובחידקי מחלות. בכוחו הוא נעשתה השאלה היהודית לשאלה עולמית והביאה אתה מפנה בקיומה של האנושות“.³⁶ ולאחר שהשסאי הנאצי גולל כמה עובדות של תופעות אנטישמיות בעולם כולו, הוא מוסיף בגאווה: „בכוח עבודת ההסברה הנעשית עליידי אדולף היטלר ותנועתו הנצינאל־סוציאליסטית — עבודת הסברה בלתי־פוסקת וחותרת בעזו אל

Judenviertel Europas, 15 עמ' 35
 Jüdische Weltpest, 222-224 ע"ע 36

המטרה, — גוברת בכל חמשת חלקי העולם ההכרה, שיש לנקוט אמצעי התגוננות מפני היהודים, להוציאם מכלל החיים הציבוריים ואף מחייהם הפרטיים של האזרחים, משום שאיבי מדינה מובהקים הם".

כל זה נכתב בספר שהוצא לאור על-ידי מרכז המפלגה הנאצית בברלין על סף המלחמה העולמית. במשך כל תקופת השלום של המשטר הנאצי, בשנות 1933—1939, היתה הנאציות מכחישה בתוקף את האשמה, שהיא יוזמת, מארגנת ותומכת בכספה את מפעל ההסתה העולמי ביהודים. ואולם לאמיתו של דבר ניהלה כל אותה תקופה את פעולת השיסוי האנטי-שמי במסתרם, באמצעותם של המיעוטים הגרמנים בכל ארצות-תבל, („אויסלאַנד־דױטשאַן“) ובעזרת בוגדים בני אומות שונות, סוכנים שכירים של השירות הנאצי החשאי, שלוכדו בכל מדינה ומדינה ל„גייס חמישי“. ואולם בשנת 1939, לאחר שהנאציות כבר גמרה את כל הכנותיה הממושכות למסע־כיבוש עולמי, הסירה את המסווה, ויצאה למלחמת־השמדה גלויה ביהדות העולם.

ה. הבעיה הטכנית של ההשמדה

ברור איפוא, כי הנאציות שאפה מראשיתה לפתור את הבעיה היהודית על-ידי חיסול מלא ומוחלט של הגזע היהודי בתבל כולה. החלטת ההשמדה נקבעה על-ידי המנהיגות הנאצית כסעיף ראשון בתכנית ההשתלטות העולמית, וכמו כל ההחלטות המדיניות והצבאיות חיכתה גם היא לשת-הכושר שלה, לשעת אפשרות ההסתערות המכרעת. השאלה שעמדה לויכוח בתוך חוג השלטון העליון הנאצי לא היתה אלא טכנית בלבד: כיצד, באיזו צורה ובאילו דרכים יש להגשים את תכנית ההשמדה הטוטאלית של הגזע היהודי?

בשנת 1931, בעוד הנאציות מתכוננת להפיכה מדינית בגרמניה גופה ומארגני המרידה הנאצית עודם עוסקים בניסוח תכניותיהם, הופיע בעיר ארפורט, מקום מושבה של הסוכנות הגרמנית לתעמולה אנטישמית בין-לאומית, „וואַלט־דינסט“, בהוצאת „בודונג פאַרלאַג“ (הוצאת האינטרנציונל האנטישמי) כתב־פולסטר בשם: „הגזע האַרי, התרבות הנוצרית והבעיה

היהודית".³⁷ מחברו היה, כפי הנאמר בו, "אגון וואן ווינגהאנא, רוטרדאם", ובהערה צויין, כי תורגם מהולאנדית. ואולם עם כל עדותה של הוצאה זו יש להנחית, כי השם בדוי, שכן לא היה ידוע בחוגי האנטישמיות הבין-לאומית. מאחורי שם-כינוי זה הסתתר, כפי שמשערים, אחד המסיתים הנאציים, שביקש לטבוע את ההסתה בחותם מחקר אוֹבִיֶיקטיבי של איש מדע לא-גרמני.³⁸ כתב אנטישמי זה ראוי שנייחד עליו את הדיבור משני טעמים: (א) משום שעל-ידו נודע לנו כי אותם הימים כבר היה קיים אינטרנציונאל אנטישמי (וב) משום שבו הועלתה בפעם הראשונה בפרהסיה, ללא שום הסוואה וללא היסוסים יתירים, התכנית הקונקרטיה להשמדת עם ישראל. בשער הספר נמנו בפרוטרוט כל הארגונים האנטישמיים בארצות-אירופה ומחוצה לה, שלהם הקדיש המחבר את ספרו. ראשון ברשימה מופיע הארגון הנאצי המיוחד להסתה אנטישמית בקנה-מידה עולמי, "וואַלט־קאַמף", מיסודו של אַלפרד רוֹזנברג. רשימת הארגונים ארוכה למדי, בכל-זאת כדאי להעִיר תיקה, משום שהיא מגלה את הקשר הבין-לאומי ההדוק של הארגונים האנטי-שמיים, אשר נוצל אחר-כך, תוך מהלך המלחמה באירופה, כ"גייס חמישי" לצרכיה המדיניים-צבאיים של הנאציות. ברשימה נפקדו הארגונים האנטי-שמיים: בצרפת, בשווייץ, באוסטריה, בהונגאריה, באנגליה, בנורבגיה, בפולין, ברומניה,³⁹ ונוסף על אלה נזכרו שני איגודים בהיקף בין-לאומי.⁴⁰ סקירה זו של החזית האנטישמית בימים ההם מראה את גודל היקף הפעולה הבין-לאומית נגד היהודים, שהתנהלה על-ידי המפלגה הנאצית עוד בטרם הגיעה לשלטון. ואם כי כמה מהארגונים הללו שינו במשך הזמן את שמוֹר תיהם, הרי מלאכת השיסוי ביהודים נמשכה והלכה על-ידי המסיתים האנטי-שמיים המקצועיים בכל ארץ וארץ ללא הפסקה, ומתוכם קמו אחר-כך כל

Egon van Winghene: *Arische Rasse, Christliche Kultur und* ³⁷
das Judenproblem, Erfurt 1931, 3 עמ'

Contemporary Jewish Record, New-York; August 1941, 381 עמ' ³⁸

Parti National-Populaire וגם Revue Internationale des Sociétés ³⁹

Secretes; Schweitzer Heimatwehr, וגם Vaterländischer Ring; Arisch-Christlicher Kulturbund וגם Deutsches Kulturamt; Keresztény Nemzeti Liga וגם Magyar Kultur-Liga; The Britons; Nationalt Tidsskrift; Rozwoy; Ligt Nationala Crestina.

"Ostara"; "Alliance Chrétienne Aryenne" ⁴⁰

העוזרים הרבים במעשה טבח היהודים בכמה מן המדינות שנכבשו על-ידי הנאצים.

הדבר השני המתגלה לנו בכתב זה מאלף עוד יותר. הדרך לפתרון חבעיה היהודית צוינה בתכלית הבהירות. „לא יועילו כאן לא המרת-הדת, לא התבוללות, לא נומרוס קלאוזוס, לא גיטו, לא זכויות המיעוטים ולא הציונות” — קובע המחבר, ומסיק כי „ישנן שתי דרכים המוליכות לפתרונה היסודי של חבעיה היהודית”: הדרך האחת — „מיגור והשמדה פיסית של העם הזר הזה, אשר הוכר כמסוכן”, והדרך השניה — „בידוד מוחלט”. הדרך הראשונה, נשללה בפרסום זה מפני הקשיים הטכניים להגשים אותה הגשמה מלאה: „אפילו יושמדה, דרך משל, כל יהודי שווייץ ורומניה עד האיש האחרון, לא יקרב הדבר את הפתרון גם צעד אחד. אחיהם ודודיהם של גוגנהיים וכהן, של פרוכטמן ושל מנשה, של פולק ושל רוט בפראג ובוואר-שה, באודיסה ובבודאפשט, וביחוד בווינה וברלין, יהיו דואגים למילוי החסר. פוגרומים חלקיים אינם אלא מרבים קדושים מעונים, והשמדתו של כל העם, בן 17 המיליונים, המפוזר בארצות כה רבות, אינה אפשרית מבחינה טכנית”.

ולפיכך הצביע כתב אנטישמי בין-לאומי זה על הדרך השניה, על „בידוד היהודים בראזורואט”: „זוהי הדרך היחידה המוליכה למטרה, אם אמנם קשה היא למדי. כאן עשויה לעזור הציונות המלאה, ואותה חייבים אנו, הארים, להכיר סוף-סוף בגלוי. ויגדנא הדבר בכל הבהירות: הציונות המלאה, לאמור, הפרדת הגמורה של העם היהודי, אויבה המסוכן ביותר של התרבות, מהעולם הארי, דחיקת היהודים ובני הגזע היהודי עד שיצאו ויתישבו בארץ, שתקבע לתכלית זו ותהא נתונה לפיקוח פאנארי וביטול כל זכויותיהם בכל הארצות האריות”⁴¹.

כל זה הוצע, כאמור, עוד בשנת 1931. מאז היה ה„רזרוואט ליהודים” לסיסמה הרווחת של התעמולה הנאצית בגרמניה, ובה נאחזו גם השסאים האנטישמיים בארצות אחרות של אירופה בימינו. אין עוד צורך להרבות בהוכחות, כי כל תכליתו של ה„ראזורואט” לא היתה אלא השמדה שיטתית של היהודים. רעיון סגירת היהודים במכלאה, אשר הפיקוח עליה יהיה בידי

ה"פאן־אריים", לא נבע מתוך הכרת הזכות היסודית של היהודים לשטח מחיה בעולם. מתכני תכנית ה"רזרוואט" התכוונו מלכתחילה ליצור מחנה כליה בממדים עצומים עם משטר־פיקוח ותנאי־קיום, אשר בהם ימקו היהודים ויחוסלו מאליהם. דבר זה הביע מנהיג הנאציות בגלוי: „אילו היו היהודים בעולמנו זה לבדם, היו נחנקים מזוהמה ומלכלוך, נאבקים זה עם זה מאבק חדור שנאה תוך מאמץ לרמות ולהשמיד איש את רעהו"⁴².

ואולם מתכני תכנית הרזרוואט לא התכוונו כל־עיקר לתת ליהודים „לשכון לבדד" בעולם. גם בתחומי הסוגר המתוכנן, דרשו פיקוח עליון נאצי. אמנם את תכנית הרזרוואט לא ניסתה הנאציות לבצע גם לאחר שהגיעה לרום פסגת שלטונה באירופה, לאחר שלא עמדו לה עוד שום מעצורים ומכשולים. ואולם הגיטו במהדרתו הנאצית היה למעשה אף הוא רזרוואט סגור ומסוגר. צינוקי הגיטאות שהוקמו בפולין בשנת 1940 והתקיימו שנים מספר תחת שלטון הפיקוח הנאצי, הראו ברור, עד כמה השכיל משטר הכי־בוש הגרמני להפוך בתי־כלא אלו בכוח תחיקה מיוחדת בעזרת מנגנון דיכוי מסועף ובעיקר על־ידי מעשה־הרעבה מחושב ומאורגן, לקני מגיפות והתנוונות, למכשיר כליה אטית ושיטתית.

וכאן, בקצב הכליה, ההבדל העיקרי בין שתי שיטות ההשמדה. בידוד מוחלט של היהודים במכלאה אחת ענקית או במספר מכלאות קטנות בצורת גיטאות, נתן גם הוא סיכויים מלאים לתכנית־ההשמדה הטוטאלית. ואולם תהליך־השמדה כזה היה דורש, עם כל התנאים הנאותים, תקופת־זמן מסויימת, ולפיכך ביקשו מנהיגי הנאציות אמצעים טכניים־מדורניים להשמדה ישירה ומהירה. בו בזמן שהרבו לדבר על תכנית־הרזרוואט והודיעו כי זהו הפתרון המעשי היחיד, נוסדו בסודיות גמורה כמה מעבדות מיוחדות, ומומחים מדעיים נרתמו לפעולת־מחקר לשם מציאת המכשירים היעילים ביותר להשמדת־בזק של מיליוני אנשים. ואמנם אותם מכונ־הרצח המשוכללים להפליא, שהופעלו בשלב האחרון של מלחמת־ההשמדה ביהודים, הוכיחו בעליל, עד כמה כל פרט ופרט מסידוריהם הוכן כראוי ובעוד מועד, ועד כמה כל ההישגים המדעיים והטכניים של התרבות והקידמה הגרמנית נוצלו והותאמו למפעל הרצח.

מאותה סיסמה של הכלאת היהודים ברורוואט עצום, לא הסתלק מנגנון התעמולה הנאצי עד לשלב הסופי ממש של טבח-הבזק. זו היתה התכנית הגלויה והרשמית, שליוותה את כל ההצהרות המוסכמות והשחצניות של מנהיגי הנאציזם על השמדת היהודים. הכרזתו הפומבית הראשונה של היטלר, כי המלחמה באירופה תביא עמה את השמדת היהודים הושמעה מעל במת הרייכסטאג הגרמני, ביום 30 ביאנואר 1939.⁴³ ובעקבותיה באה מיד הודעתו של אלפרד רוזנברג במסיבה דיפלומטית בברלין, ביום 7 פברואר 1939, כי הרורוואט הוא בעיני הנאציזם הדרך היחידה לפתרון הבעיה היהודית.⁴⁴ בראשית המלחמה באירופה, אחרי נצחון-הבזק של גרמניה בפולין, שעל ידו נפלו בידי המשטר הנאצי שני מיליון יהודים, עמד היטלר (ביום 10 באוקטובר 1939) והצהיר בנאום חגיגי, כי „פתרון כללי של הבעיה היהודית“ הוא אחת ממטרות המלחמה שלו.⁴⁵ וסמוך להצהרה זו, צפה ועלתה התכנית הידועה על ה„רורוואט היהודי באיזור לופלין“ — תכנית, אשר המשטר הנאצי לא חשב כלל להגשימה, אלא הפריט אותה, כדי להסיח את הדעת מתכניות ההשמדה המרחיקות לכת. עם התפשטות המלחמה באירופה, לאחר שהנאציות גמרה את הכנותיה האחרונות להסתערות-הבזק על רוסיה ולהשמדת האיכלוסיה היהודית באזורים האזרחיים, יצא אלפרד רוזנברג ביום 31 במרץ 1941 שוב לנפנף, מעל במת הוועידה של המכון הנאצי „לחקר הבעיה היהודית“, בתכנית הרורוואט, והצהיר כי המשטר הנאצי לא איכפת לו, אם תכנית גירושם הכללי של היהודים מאירופה לתוך הרורוואט „תוכל להתגשם בחמש, בעשר או בעשרים שנה“⁴⁶

כללו של דבר: הנאציזם אשר מתחילתה גמרה אומר לבער את היהודים מן העולם, ראתה לפניו שתי דרכים להגשמתה. דרך ארוכה — הוצאת מיליוני היהודים מאירופה למקום-בידוד של מוות אטי, ודרך קצרה — טבח המוני נחפו במחנות-השמדה מיוחדים. לראשונה היה היתרון, שאותה אפשר היה להציג קבל העולם, „כתכנית לפתרון קונסטרוקטיבי של הבעיה

⁴³ ראה מיסמכים, פרק I, א'.

⁴⁴ Völkischer Beobachter, 8.2.1939

⁴⁵ עמ' 232 The German New Order in Poland,

⁴⁶ עמ' 151 Der Jude zwischen den Fronten; Berlin, 1943,

היהודית" על-ידי הקצבת שטח־מחיה מרוכז ליהודים המפוזרים על פני תבל, ואת סגירת היהודים בין חומות הגיטאות ברזרוואטים מוקטנים, אפשר היה לנמק כתכנית־מעבר זמנית בדרך לרזרוואט הגדול והיחיד.

עיון מדויק בכרונולוגיה של מלחמת הנאציות ביהודים מראה, עד כמה המעבר הקיצוני מרעיון הרזרוואט והגיטאות לתכנית החיסול המהיר היה קשור בהשתלשלות המלחמה הכללית, ותלוי בשני גורמים: (א) במידת התחשבותה של גרמניה הנאצית בדעת העולם הנאור הגדול, (ב) במידת התענינותן של מעצמות־תבל האדירות בגורלם של מיליוני היהודים הנתונים בידי הנאצים. במידה שגרמניה הנאצית הלכה וניפצה את הגשרים האחר־רונים בינה ובין העולם, ובמידה שמעצמות־הברית האנטי־גרמניות הלכו והבליטו יותר ויותר את אדישותן לגורל היהודים הנתונים לכליה — הלכה והתקרבה יותר ויותר שעת ההכרעה, שעת השמדת־הבזק הטוטאלית של יהדות אירופה.